YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

2026-YIL / IYUN/6-SON, IV-QISM

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
IV-qism

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir oʻrinbosari:
Karimov Norboy Gʻaniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – Oʻzbekiston doʻstlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat Gʻafforovna, pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdugʻaniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Koʻnak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoʻja oʻgʻli, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin oʻgʻli, Oʻzb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshligʻi
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining oʻrinbosari
Ochilov Farkhod, Oʻzb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshligʻi
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil oʻgʻli, texnika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), katta oʻqituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon oʻgʻli, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor oʻgʻli, TDIU katta oʻqituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra’no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:
""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL ENERGIYA SEKTORIDA VENCHUR INVESTITSIYALARINING RIVOJLANISHI: GLOBAL TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTON IMKONIYATLARI 12
Qarajanova Gulnoza Tolliyevna
MILLIY KOMPANIYALARNI BAYNALMILALLASHUV BOSQICHLARI VA XALQARO KORPORATIV BIRLASHUVLAR (M&A) STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH 19
Shokirov Shoxruxmirzo Baxtiyorjon o'g'li
QISHLOQ XO'JALIGINI IQLIM VA EKOLOGIK O'ZGARISHLARGA MOSLASHTIRISHDA SMART TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH METODOLOGIYASINI RIVOJLANTIRISH 23
Mirzataev Salamat Muratbaevich
QISHLOQ XO'JALIGIDA MEVACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING ISHLAB CHIQARISH VA RENTABELLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI 28
Tureev Azizbek Abatovich
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA QURILISH XIZMATLARINI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK MODELI 32
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich
TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA RESURS TEJAMKOR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI 37
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich
THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL INSURANCE MARKET AND THE LEVEL OF INCLUSIVENESS 43
Ravshanova Mohinur O'rolovna
O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI AJ KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI 51
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARI 55
Qaraev Anvar Botirovich
THE IMPACT OF LOYALTY PROGRAMS ON CUSTOMER RETENTION IN ONLINE COSMETICS: A MIXED-METHODS STUDY 61
Toirova Mubina
IQLIM O'ZGARISHI VA "YASHIL" TRANSFORMATSIYANING JAHON MOLIYA BOZORLARIGA TA'SIRI 66
Qo'chqorova Muxlisaxon Ulug'bek qizi
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIDA RAQAMLI PLATFORMALAR - ELEKTRON TIJORAT SAYTLARI, MARKETPLEYSLAR VA MOBIL ILOVALARNING O'RNI 73
Rizayeva Nilufar Oblakulovna
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDAGI IQTISODIY SAMARADORLIGI 79
Abdulla Mavlonov
QISHLOQ XO'JALIGIDA SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI LOGISTIKASINI RAQAMLASHTIRISH ORQALI BOZOR INFRATUZILMASI SAMARADORLIGINI OSHIRISH 82
Komekova Gulzira Sharbaevna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К АГРЕГИРОВАНИЮ РАЗРОЗНЕННЫХ ДАННЫХ В ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ 87
Бекматов Акмал Курбонмахматович
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA MHXSGA O'TISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI 93
Azamatova G. I.
O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHGA YO'NALTIRILGAN INVESTITSIYALARNING XARAJAT-FOYDA TAHLILI 98
Omonov Olim Murodullayevich
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 104
Isxakova Sarvar Ayubovna
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna
ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В КРЕДИТНОМ СКОРИНГЕ РОЗНИЧНЫХ ЗАЁМЩИКОВ: ОПЫТ АКБ «КАПИТАЛБАНК» (РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН) 109
Жанайдарова Камола Абаевна
INVESTITSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHDA IPO VA KORPORATIV OBLIGATSIYALAR SAMARADORLIGI 115
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li
O'ZBEKISTON TURIZM BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA MARKETING TADQIQOTLARNING AHAMIYATI 120
Usmanova Zumrad Islamovna
O'ZBEKISTONDA YASHIL VODOROD IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHNING BIZNES VA INVESTITSION MEXANIZMLARI 123
Nuraliyeva Komila Sanaqulovna
XUFYONA IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA XALQARO TAJRIBALAR TAHLILI: SOLIQ ISLOHOTLARI VA RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI 130
Utkirova Jasmina Jasur qizi
XORIJIY DAVLATLAR AMALIYOTIDA XUSUSIY INVESTITSIYALAR VA AHOLI DAROMADLARI O'RTASIDAGI MUTANOSIBLIKNI TARTIBGA SOLISH YO'NALISHLARI 135
Salimova Zaxro Sobirjon qizi
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY TAHLILI VA BASHORATI 141
Xakimov D.R.
ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРОГРЕССА НА ЗАНЯТОСТЬ: ОПТИМИЗАЦИЯ И ТРАНСФОРМАЦИЯ РАБОЧИХ МЕСТ 151
Эркинбаева Камила Жавлонбековна
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH 156
Tangirkulov Bekzod Boxadirovich
HUDUDLARDA TURISTLARGA UMUMIY OVQATLANISH XIZMATLARINI KO'RSATISHNING SAMARALI RIVOJLANISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH: RFEI INDEKSI, KLASTER MODELI VA "TASTE UZBEKISTAN" RAQAMLI EKOTIZIMI 162
Maxmadiyeva Charos Xayrullayevna
SAVDODA MARKETING TADQIQOTLARINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 171
Jalalova Dildora Jamolovna
КЛИМАТИЧЕСКОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ В КОНТЕКСТЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ 174
Лана Цхай
UZOQ MUDDATLI AKTIVLARNI MOLIYAVIY HISOBOTDA AKS ETTIRISHNI MASALALARI 181
G'oziyeva Moxira Rustam qizi

TA’LIM MUASSASALARIDA LIDERLIK SAMARADORLIGINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI 189
Yuldashova Yoqutoy

KICHIK VA O‘RTA BIZNESNI RAQAMLI KREDITLASHNING O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA’SIRI 193
Karimova Aziza Maxomadrizoyevna
Abduraxmonov Faridun Firo‘z o‘g‘li

SANOAT TARMOQLARIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA KONSEPSIYASINING IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL MAZMUNI 199
Mamarasulova Iroda Zafarjon qizi

ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРИЯ, ОТРАСЛЕВАЯ СПЕЦИФИКА И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ 204
Ташпулатов Дильмурад Рустамович

ENHANCING GREEN ACCOUNTING IN UZBEKISTAN: COMPARATIVE LESSONS FROM DEVELOPED ECONOMIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT 210
Xolmurodova Durdona Otamurod qizi

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ, СОЦИАЛЬНЫЕ И ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ 218
Саттарова Зухра Илхомовна

KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING HUDUDIY INVESTITSIYA FAOLLIGIGA TA’SIRI 224
Toirjonov Sardorbek Dilshodjon o‘g‘li

HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING BANDLIKNI TA’MINLASHDAGI AHAMIYATI 229
Mamadaliyev Doniyorbek Shuhratbek o‘g‘li

TOSHKENTDA KICHIK BIZNES KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI: LOGIT VA PROBIT MODELLARI ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL 235
Hasan Ibragimov
Mannonov Shahzod
Toshmurod Qulmanov

MOSLASHUVCHAN MENEJMENT VA UNING SIFAT BOSHQARUVIDAGI O‘RNI 242
Ibroximova Zuhra Baxtiyor qizi

IJTIMOIY SOHANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI 247
Ro‘zmetov Kamol Ibodullayevich
Ibragimov Qayumbek Ikromovich

TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILG‘OR XORIJ TAJRIBALARI 254
Muminov Bekzod Polvonovich

KORPORATIV AXBOROT TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH KONSEPSIYASINING NAZARIY EVOLYUTSIYASI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR TASNIFI 263
Kuchkarov Ulug‘bek Tahirovich

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MINTAQALARIDA EKSPORT FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH 268
Abdulatifova Moxinur Alisher qizi

FIZIKA FANINI SUN’IY INTELLEKT INTEGRATSIYASI ASOSIDA SAMARALI O‘QITISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI 275
Razzoqov I.D.

RAQAMLI MEHNAT BOZORLARI VA IQTISODIY BARQARORLIK: O‘ZBEKISTON VA QOZOG‘ISTON MISOLIDA QIYOSIY TAHLIL 281
Safarova Gulruh Akmal qizi

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ КАТЕГОРИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ И НАУЧНЫЙ

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ПОДХОД К ЕЁ ОПРЕДЕЛЕНИЮ ... 287
Зайналов Ж. Р.
O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O‘RNI ... 293
Xolmatova Mumtozbegim Alisherxon qizi
TURISTIK BOZOR KONYUNKTURASINI O‘RGANISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI ... 298
Usmanova Zumrad Islamovna
PREPARATION OF NUT JAM USING MULBERRY SYRUP BASED ON ITS CONSUMER PROPERTIES ... 302
Pardaev Gayrat Yakhshibaevich
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK SIG‘IM IMKONIYATLARI ... 306
Tolibova Shaxrizoda
КОМПЛЕКСНЫЙ НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОТЧЕТ: ТРАНСФОРМАЦИЯ, ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ СТРАХОВОГО РЫНКА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН ... 314
Махмудов Комолиддин Розметович
SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN DEVELOPING COUNTRIES: THE SYNERGY OF INVESTMENT, AGRICULTURAL TRANSFORMATION, AND ENVIRONMENTAL POLICY ... 319
Kholmukhamedova Feruza
IQTISODIY BARQARORLIKNI TA’MINLASHDA EKSPORT OPERATSIYALARINI MOLIYAVIY QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ... 324
Mir Axmadova Mariyam Nosir Axmadovna
ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЛИКВИДНОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В РУСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН ... 330
Бауетдинов Мажит Жанызакович
Жанызакова Шахноза Мажит кызы
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY ... 338
Kobilov Alisher
Majidova Irodahon
RAQAMLI UNIVERSITET MODELI — BARQAROR OLIY TA’LIMNING MUHIM OMILI SIFATIDA ... 346
Nazirova Komola Raximjon qizi
HUDUD EKSPORTINING XOM ASHYOGA BOG‘LIQLIGI: MOLIYAVIY OQIBATLAR VA BARTARAF ETISH YO‘LLARI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA) ... 352
Norturayev Mansurbek Obid o‘g‘li
MOLIYA BOZORINING IQTISODIY O‘SISHDAGI O‘RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI ... 359
Maxkamova Dilafruz Aliyevna
Miryunusov Avaz Iqboljon o‘g‘li
ECONOMIC FOUNDATIONS FOR ENHANCING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM ... 363
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna
KORXONA BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI ... 368
Shodmanov Toshtemir Ro‘ziyevich
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA BOZOR MEXANIZMLARINING NAZARIY-HUQUQIY JIHATLARI VA ULARNING MILLIY IQTISODIYOTDAGI O‘RNI ... 372
Amonova Nazokat O‘tkurovna

ЭКОНОМИКА АВТОМАТИЗАЦИИ КАК ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ МЕНЯЮТ СТРУКТУРУ ЗАТРАТ И БИЗНЕС-МОДЕЛИ 378
Ли Д.Э.
KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNI TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA TATBIQ ETISH YO'NALISHLARI........ 382
Bozorov Jasurbek Panji o'g'li
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA AYLANMA MABLAG'LARNI SAMARALI BOSHQARISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI........ 387
Tashxodjayev Abdurasul Abdulmansurovich
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INVESTITSIYA SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY ASOSLAR VA EMPIRIK TAHLIL........ 395
Abdig'aniyeva S.M.
DAVLAT XARIDLARIDA SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN NARXLAR MODULINI JORIY ETISH: KORRUPSIYAGA QARSHI KOMPLAENS, HISOBDORLIK VA RAQOBATNI KUCHAYTIRISH YO'NALISHLARI........ 401
Raxmanov Furqat Temirovich
BANKLARDA SUG'URTA FAOLIYATINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI........ 407
Isayeva Xolbibi Boboqulovna
Ziyatova Sitora Baxtiyor qizi
BANKLARDA KIBERXAVFSIZLIKNI TA'MINLASH VA AXBOROT RISKLARINI BOSHQARISH 413
Eshqobilov Ahmad Javliyevich
MAMLAKAT INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING O'RNI 418
Kuvanchiyeva Mehriniso Davlatgeldi qizi
QURITILGAN ORGANIK MEVA MAHSULOTLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHDA EKSPORT MARKETING OPERATORLARI FAOLIYATINI TASHKIL ETISH MEXANIZMI 423
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li
КУЛЬТУРНЫЙ ТУРИЗМ САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ КАК ДРАЙВЕР ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА........ 428
Саттарова Зухра Ильхамовна
THE IMPACT OF SMART TOURISM TECHNOLOGIES ON TOURIST SATISFACTION AND REVISIT INTENTION: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN........ 434
Yusubova Mahliyo Ikramovna
YASHIL IQTISODIYOT, RESURS SAMARADORLIGI, TABIIY KAPITAL, AYLANMA IQTISODIYOT, EKOLOGIK SAMARADORLIK VA INKLYUZIV O'SISH TUSHUNCHALARINING ILMIY EVOLYUTSIYASI TAHLILI........ 441
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SAMARQAND VILOYATIDA INTERNETALOQA XIZMATLARI KORXONALARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI........ 448
Sattarova Zuxra Ilxomovna
Qodirov Jalol
Saidmurodov Sherzod
Erkinov Jasur

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SAMARQAND VILOYATIDA INTERNET-ALOQA XIZMATLARI KORXONALARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Sattarova Zuxra Ilxomovna
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Real iqtisodiyot kafedrasi dotsenti v.b.

Qodirov Jalol
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi
IK-322-guruh

Saidmurodov Sherzod
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi
IK-322-guruh

Erkinov Jasur
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi
IK-322-guruh

Annotatsiya. So'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiyotida yuz berayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari xizmatlar sohasining barcha bo'g'inlariga, ayniqsa, aloqa va axborotlashtirish xizmatlari tizimiga sezilarli ta'sir ko'rsatayotganligiga alohida e'tibor qaratilgan. Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari oddiy ma'lumot uzatish yoki internetdan foydalanish jarayoni bilangina cheklanmaydi; u iqtisodiyot tarmoqlari, davlat boshqaruvi, tadbirkorlik, ta'lim, savdo, turizm, moliyaviy xizmatlar hamda aholining kundalik hayoti bilan uzviy bog'langan muhim infratuzilmaviy tizim sifatida namoyon bo'ladi. Shu ma'noda, aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hududiy iqtisodiyotning raqamli rivojlanishi, axborot almashinuvi tezkorligi, elektron xizmatlar sifati va aholining raqamli faolligini ta'minlaydigan asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Kalit so'zlar: internet, aloqa xizmatlari, milliy iqtisodiyot, axborot agentligi, hududiy provayderlar, aloqa korxonalari, kommunikatsiya.

Abstract. In recent years, particular attention has been paid to the fact that digital transformation processes occurring in the economy of Uzbekistan are having a significant impact on all segments of the services sector, particularly the communications and information services system. Communications and information services are not limited to the simple process of data transfer or internet use; they are emerging as an important infrastructure system inextricably linked to economic sectors, public administration, entrepreneurship, education, trade, tourism, financial services, and the daily lives of the population. In this sense, communications and information services are one of the key factors ensuring the digital development of the regional economy, the speed of information exchange, the quality of electronic services, and the digital activity of the population.

Keywords: internet, communication services, national economy, information agency, regional providers, communication companies, communications.

Аннотация. В последние годы особое внимание уделяется тому факту, что процессы цифровой трансформации, происходящие в экономике Узбекистана, оказывают значительное влияние на все сегменты сектора услуг, особенно на систему коммуникационно-информационных услуг. Коммуникационные и информационные услуги не ограничиваются простым процессом передачи данных или использованием интернета; они проявляются как важная инфраструктурная система, неразрывно связанная с экономическими секторами, государственным управлением, предпринимательством, образованием, торговлей, туризмом, финансовыми услугами и повседневной жизнью населения. В этом смысле коммуникационно-информационные услуги являются одним из главных факторов, обеспечивающих цифровое развитие региональной экономики, скорость обмена информацией, качество электронных услуг и цифровую активность населения.

Ключевые слова: интернет, услуги связи, национальная экономика, информационное агентство, региональные провайдеры, коммуникационные компании, связь.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida internet-aloqa xizmatlarini taqdim etuvchi tashkilotlar zamonaviy raqamli iqtisodiyot tizimining ajralmas va strategik ahamiyatga molik bo'g'inini tashkil qiladi. Telekommunikatsiya sohasida faoliyat yurituvchi mazkur tijorat subyektlari xalqaro amaliyotda Internet Xizmat Ko'rsatuvchi Provayderlar, ya'ni ISP (inglizcha: Internet Service Provider) termini ostida tasniflanadi. Shu bilan birga, ushbu tashkilotlar O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi — axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalari sohasidagi davlat boshqaruv organi infratuzilmasini shakllantirish va rivojlantirishda muhim omillardan biri hisoblanadi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida Samarqand viloyatida internet-aloqa xizmatlari korxonalarini rivojlantirish istiqbollari muhim istiqbollarga ega. Viloyat yirik turizm, ta'lim va sanoat markazi bo'lgani sababli, yuqori tezlikdagi internetga bo'lgan talab izchil ortib bormoqda. Raqamli transformatsiya jarayonlari hududiy provayderlar va aloqa korxonalari uchun yangi imkoniyatlar hamda muayyan muammolarni keltirib chiqarmoqda. O'ylaymizki, ushbu masalalarning hal etilishi bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri bo'lib hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Rus olimi Ye.A. Golubskaya o'zining "Ekonomika svyazi: uchebnik dlya studentov vuzov" nomli darsligida: "Aloqa iqtisodiyoti — iqtisodiyot fanining bir tarmog'i bo'lib, uning predmeti bozor munosabatlari sharoitida ishlab

chiqaruvchi kuchlar bilan bog'liq holda aloqa sohasida ishlab chiqarish munosabatlari va ularning rivojlanish qonuniyatlari hisoblanadi", — deya ta'rif bergan[1].

Ye.A. Golubskayaning ikkinchi elektron kitobi "Bank leksiy. Ekonomika svyazi"da: "Aloqa xizmati — aloqa operatorlari (tashkilotlari)ning ma'lumotlarni yetkazib berish bo'yicha ishlab chiqarish faoliyatining yakuniy foydali natijasidir. Masalan, bo'lib o'tgan shaharlararo telefon suhbatlari, telegrammalar, pochta jo'natmalari uzatilgan va qabul qiluvchiga yetib kelgan", — degan fikrni ham ilgari suradi[2].

G.G. Brovn "Introduction to Communication Definition of Communication" nomli maqolasida aloqa xizmati xususida quyidagicha ta'rif bergan: "Aloqa xizmati — ishonch hosil qiladimi yo'qmi, ma'lumotni bir kishidan ikkinchisiga o'tkazishdir"[3]. Netstrom va Keit Davislar "What is Communication? Meaning of Communication" nomli maqolasida: "Aloqa axboroti — bu axborotni ikkinchi bir kishiga uzatish hisoblanadi. Bu g'oyalar, his-tuyg'ular, fikrlar, faktlar va qadriyatlarni yetkazish orqali boshqalarga erishishning bir usuli", deb ta'rif berishgan[4].

Professorlar Q.J. Mirzayev va M.Q. Pardayevlar: "Aloqa xizmatlari deyilganda, turli axborotlarni bir shaxsdan ikkinchi shaxsga turli vositalar orqali uzatadigan jarayonni tashkil qiluvchi odamlar mehnatining majmui tushuniladi", — deya ta'rif berishib, ushbu ta'rif orqali mazkur tushunchaning mazmunini to'liq qamrab olishgan. Shu orqali olimlar, birinchidan, aloqa xizmatlarini ko'rsatish jarayonida asosiy obyekt bo'lib turli axborotlar hisoblansa, ikkinchidan, shu axborotlar bir shaxsdan ikkinchi shaxsga uzatilishini asoslab berish bilan birga, ularning bir-biri bilan aloqasini ta'minlashini isbot qilib berishgan. Uchinchidan, axborot turli vositalar orqali uzatilishi, bu esa aloqa xizmatlarining ajralmas qismi bo'lib xizmat qilishini ilmiy tomondan isbotlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida Samarqand viloyatida internet-aloqa xizmatlari korxonalarini rivojlantirish istiqbollari masalalariga alohida urg'u berilgan. Internet-aloqa xizmatlari korxonalarini rivojlantirish masalalarini o'rganishda belgilash, tahlil qilish, sintez, tizimli tahlil, kuzatuv-anketalash usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Internet-aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi tashkilotlarning asosiy funksional yo'nalishi shundan iboratki, ular aholi hamda xo'jalik yurituvchi subyektlarga keng polosali tarmoqqa ulanish, ma'lumotlar uzatish protokollari, bulutli hisoblash texnologiyalari (cloud computing), shuningdek, turli xil raqamli kommunikatsiya vositalaridan foydalanish imkoniyatini taqdim etadi. Xizmat ko'rsatish jarayonida mazkur provayderlar bir qator ilg'or texnologik yechimlardan foydalanadi: jumladan, optik-tolali uzatish liniyalari (fiber optic cable), simsiz tarmoq standartlari (Wi-Fi, 4G LTE, 5G NR), mobil aloqa infratuzilmasi hamda geostatsionar va past orbitali sun'iy yo'ldosh tizimlari orqali axborot uzatish texnologiyalari shular sirasiga kiradi.

Iqtisodiy nuqtai nazardan baholanganda, O'zbekiston Respublikasida telekommunikatsiya sohasidagi xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar ikki xil mulkchilik shakli doirasida faoliyat yuritadi. Birinchi toifaga davlat ishtiroki asosida tashkil etilgan milliy operatorlar kiradi — xususan, "Uztelecom" aksiyadorlik jamiyati mamlakatdagi eng yirik davlat tasarrufidagi telekommunikatsiya operatori sifatida e'tirof etiladi. Ikkinchi toifani esa mustaqil xususiy kapital asosida shakllantirilgan tijorat kompaniyalari tashkil etadi: Ucell, Beeline, Humans va ularga o'xshash operatorlar shular jumlasidandir. Ushbu ikki toifa o'rtasida vujudga kelgan raqobat muhiti xizmat sifatining muntazam yaxshilanishiga va iste'molchilar uchun qulay tarif siyosatining shakllanishiga bevosita zamin yaratadi.

Normativ-huquqiy tartibga solish nuqtai nazaridan mazkur soha subyektlari O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi tomonidan belgilangan tegishli me'yoriy talablar asosida faoliyat yuritadi. Xususan, internet-aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi tashkilotlar litsenziyalash, xizmat sifati, axborot xavfsizligi va foydalanuvchilar huquqlarini himoya qilish bilan bog'liq talablarga rioya etishi lozim. Bundan tashqari, ushbu tashkilotlar tarmoq resurslaridan barcha foydalanuvchilar uchun teng sharoitlarda foydalanishni ta'minlash, shaxsiy ma'lumotlarni ruxsatsiz foydalanishdan muhofaza qilish hamda kiberxavfsizlik talablariga qat'iy amal qilish kabi majburiyatlarni ham bajaradi.

---

1 **Голубицкая Е.А.** Экономика связи: учебник для студентов вузов / Е.А. Голубицкая; — М.: ИРИАС, 2006. - 488 с. ISBN 5-93592-020-4

2 **Голубицкая Е.А.** Банк лекцией. Экономика связь. https://siblec.ru/obshchestvennye-nauki/ekonomika-svyazi.

3 G.G.Brown. Introduction to communication definition of communication. https://architecture.uonbi.ac.ke /sites/default/files/cae/builtenviron/architecture.pdf

4 **Newstrom & Keith Davis. What is Communication? | Meaning of Communication** https://bizcommunicationcoach.com/what-is-communication-meaning-of-communication

Internet-aloqa xizmatlari korxonalarining miqdoriy oʻsishi va tarmoq qamrovi dinamikasi quyidagi 1-jadvalda batafsil ifodalangan.

1-jadval
Internet-aloqa xizmatlari korxonalarining 2023–2025-yillarda oʻsish surʼati tahlili[5]

№	Korxonalar turi	2023	2024	2025	Oʻsish surʼati, %	
					2024/2023	2025/2024
1	Web-portallar	137	224	266	163,5	118,7
2	Simli aloqa xizmatlari	296	253	240	85,4	94,8
3	Simsiz aloqa xizmatlari	1223	939	1090	76,7	116
4	Yoʻldosh vositasidagi aloqa xizmatlari	16	7	7	43,7	100
5	Boshqa telekommunikatsiya xizmatlari	992	895	951	90,2	106,2
6	Kompyuter dasturlash sohasidagi faoliyat	1602	1533	2010	95,6	131,1
7	Axborot texnologiyalari va kompyuter tizimlari	1694	1658	2074	97,8	125,1
8	Axborot agentliklari faoliyati	188	164	173	87,2	105,4
9	Kompyuter oʻyinlarini chiqarish	171	158	236	92,3	149,3
10	Boshqa dasturiy taʼminotlarni chiqarish	494	532	878	107,6	165
11	Boshqa axborot xizmati koʻrsatish	630	550	634	87,3	115,2
12	Kinofilmlar namoyish qilish	70	60	64	85,7	106,6
	JAMI	7513	6973	8623	92,8	123,6

5 Samarqand viloyati statistika boshqarmasi maʼlumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

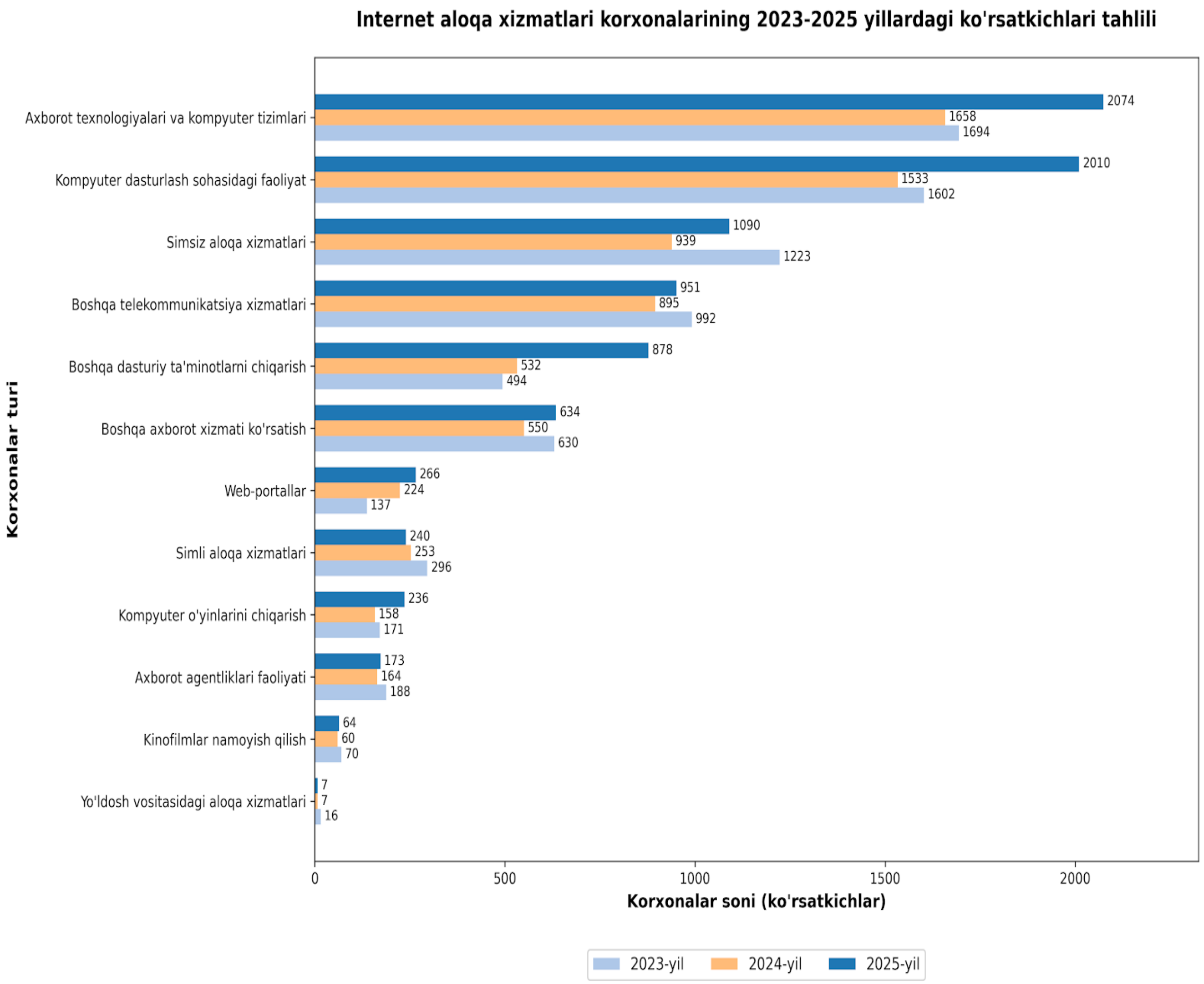

1-rasm. Internet-aloqa xizmatlari korxonalarining 2023-2025-yillardagi koʻrsatkichlari[6]

Internet va aloqa xizmatlari tarmogʻida 2023–2025-yillar oraligʻida kuzatilgan umumiy tendensiya ijobiy xarakter kasb etgan. 2024-yilda ayrim yoʻnalishlar boʻyicha qisqarish holatlari qayd etilgan boʻlsa-da, 2025-yilga kelib deyarli barcha segmentlarda oʻsish surʼatlari tiklangan va yanada mustahkamlangan. Eng yuqori natijalar kompyuter dasturlash, axborot texnologiyalari va kompyuter tizimlari, kompyuter oʻyinlarini yaratish hamda boshqa dasturiy taʼminotlarni ishlab chiqish kabi yoʻnalishlarda qayd etilgan. Simsiz aloqa, telekommunikatsiya va axborot xizmatlari ham barqaror oʻsish koʻrsatkichlarini namoyish etib, tarmoqdagi umumiy ijobiy dinamikaga hissa qoʻshgan. Istisno tariqasida simli aloqa xizmatlarida pasayish tendensiyasi saqlanib qolgan, yoʻldosh aloqa segmentida esa miqdoriy koʻrsatkich oʻzgarishsiz qolgan. 2025-yil yakunlarida sohadagi tashkilotlarning umumiy soni 8 623 taga yetib, oʻsish koeffitsienti 123,6 foizni tashkil etgan.

Mazkur natijalarga erishishning asosiy omillari sifatida mamlakatda raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi, internet infratuzilmasining sifat va miqdor jihatidan takomillashuvi, elektron xizmatlardan foydalanish geografiyasining kengayishi hamda axborot texnologiyalariga boʻlgan isteʼmolchi talabining ortib borishi koʻrsatiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida keltirilgan tahliliy maʼlumotlar internet va aloqa xizmatlari tarmogʻining mamlakatimiz milliy iqtisodiyotining eng jadal rivojlanayotgan sektorlaridan biriga aylanib borayotganligini tasdiqlaydi. Ushbu jarayon yangi ish oʻrinlarining yaratilishi, koʻrsatiladigan xizmatlar sifatining oshishi hamda raqamli iqtisodiyot

6 Manba: mualliflar ishlanmasi.

poydevorining yanada mustahkamlanishi kabi makroiqtisodiy natijalarga bevosita zamin hozirlaydi.

Yuqorida keltirilgan tahliliy ma'lumotlar asosida, Samarqand viloyatida internet-aloqa xizmatlarini taqdim etuvchi korxonalarning faoliyatini yanada takomillashtirish va ularning raqobatbardoshligini oshirish maqsadida quyidagi ustuvor takliflar ishlab chiqilgan:

Telekommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish va kengaytirish. Viloyatning chekka tuman va qishloq aholi punktlarida optik-tolali tarmoq (FTTH — Fiber to the Home) infratuzilmasini joriy etish zarur. Mavjud mis kabelli simli aloqa tarmoqlarini bosqichma-bosqich raqamli texnologiyalarga almashtirish simli aloqa segmentida kuzatilayotgan qisqarish tendensiyasini bartaraf etishga xizmat qiladi.

Kichik va oʻrta IT-korxonalarni davlat tomonidan qoʻllab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish. Samarqand viloyatida "IT Park" filiali yoki mintaqaviy texnopark tashkil etish, soliq imtiyozlari va imtiyozli kreditlash dasturlarini joriy etish orqali kompyuter dasturlash, dasturiy ta'minot ishlab chiqish va kompyuter oʻyinlari sektoridagi yangi tashkilotlarning vujudga kelishini ragʻbatlantirish maqsadga muvofiqdir.

Malakali kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish. Samarqand davlat universiteti, Samarqand iqtisodiyot va servis instituti hamda boshqa oliy ta'lim muassasalarida axborot texnologiyalari va raqamli iqtisodiyot yoʻnalishlari boʻyicha amaliyotga yoʻnaltirilgan oʻquv dasturlarini joriy etish, shuningdek, mahalliy IT-kompaniyalar bilan hamkorlikda malaka oshirish kurslari va internship dasturlarini tashkil etish tavsiya etiladi.

Raqobat muhitini rivojlantirish va tarmoq neytralligini ta'minlash. Telekommunikatsiya bozorida operatorlar oʻrtasidagi sogʻlom raqobatni ragʻbatlantirish, kichik mintaqaviy provayderlarning yirik operatorlar bilan teng sharoitda faoliyat yuritishini ta'minlash uchun normativ-huquqiy bazani takomillashtirish zarur.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish. 5G mobil aloqa standartini bosqichma-bosqich viloyat hududida joriy etish, "internet buyumlar" (IoT) hamda sun'iy intellektga asoslangan raqamli xizmatlarni rivojlantirish orqali sohaning texnologik salohiyatini oshirish lozim.

Investitsiya muhitini yaxshilash. Xorijiy va mahalliy investorlarni internet-aloqa va dasturiy ta'minot sohalariga jalb qilish uchun shaffof investitsiya siyosatini olib borish, davlat-xususiy sheriklik (PPP) mexanizmlaridan foydalanish samarali yoʻl hisoblanadi.

Yoʻldosh va simli aloqa segmentlarini diversifikatsiya qilish. Ushbu yoʻnalishlarda kuzatilgan oʻsishning sustlashuvi va ayrim qisqarish holatlarini hisobga olib, mavjud korxonalarni raqamli xizmatlar (masalan, bulutli yechimlar, axborot xavfsizligi xizmatlari) koʻrsatishga qayta yoʻnaltirish boʻyicha oʻtish dasturlarini ishlab chiqish tavsiya etiladi.

Yuqorida keltirilgan takliflarning izchil amalga oshirilishi Samarqand viloyatida internet-kommunikatsiya xizmatlari korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash, raqamli iqtisodiyot koʻrsatkichlarini yaxshilash hamda mintaqada yangi ish oʻrinlari yaratish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Голубицкая Е.А. Экономика связи: учебник для студентов вузов / Е.А. Голубицкая. — М.: ИРИАС, 2006. — 488 с. ISBN 5-93592-020-4.
2. Голубицкая Е.А., Жигульская Г.М. Экономика связи: учебник для студентов вузов связи. — М.: Радио и связь, 1999. — 391 с.
3. Экономика связи: курс лекций // Банк лекций Siblec.Ru. — URL: https://siblec.ru/obshchestvennye-nauki/ekonomika-svyazi
4. Brown G.G. Introduction to Communication: Definition of Communication. — URL: https://architecture.uonbi.ac.ke/sites/default/files/cae/builtenviron/architecture.pdf
5. Newstrom J.W., Davis K. What is Communication? Meaning of Communication. — URL: https://bizcommunicationcoach.com/what-is-communication-meaning-of-communication
6. Пардаев М.Қ., Мирзаев Қ.Ж., Пардаев О.М. Хизматлар соҳаси иқтисодиёти: ўқув қўлланма. — Т.: "IQTISOD-MOLIYA", 2014. — 384 б.
7. Бегелов Б.А. Информационно-коммуникационные технологии в эффективной организации статистической деятельности в условиях формирования инновационной экономики. — Т.: Fan va texnologiya, 2013. — 36 с.
8. Иминова Н.А. Управление экономическими рисками в сфере связи и информатизации: диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук. — Т.: ТАТУ, 2011. — 188 с.
9. Шамшиева Н.Н. Эффективность стратегии маркетинга компаний на рынке телекоммуникационных услуг: диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук. — Т.: ТДИУ, 2008. — 160 с.

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV
Musahhih: Zokir ALIBEKOV
Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/4

© Materiallar koʻchirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida koʻrsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna boʻlishingiz mumkin. Obuna boʻlgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga toʻlov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida joʻnatishingizni soʻraymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga joʻnatamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi boʻyicha roʻyxatdan oʻtkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulugʻbek tumani
Kumushkon koʻchasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz